

РІШЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ *

За загальним правилом дії норм права у часі у зв'язку з набранням чинності з 29 квітня 2006 р. Законом України «Про внесення змін до деяких законів України з питань пенсійного забезпечення та соціального захисту військовослужбовців», яким встановлено порядок визначення заробітку (грошового забезпечення) для обчислення пенсій військовослужбовцям та заборонено змінювати положення Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо умов і норм пенсійного забезпечення зазначених у ньому осіб іншими законами, положення п. 30 ст. 77 та частин 1, 2 ст. 40 Закону України «Про Державний бюджет України на 2006 рік» втратили чинність.

Таким чином, висновок суду касаційної інстанції про безпідставність вимог позивача про перерахунок пенсії з урахуванням ч. 3 ст. 43 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» є наслідком порушення правил застосування норм матеріального права

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

16 січня 2012 р. Верховний Суд України, розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом Бондаренка Леоніда Васильовича до Головного управління Пенсійного фонду України в м. Києві (далі — управління ПФУ), третя особа — Служба безпеки України (далі — СБУ), про визнання протиправними дій та зобов'язання провести перерахунок пенсії,
в с т а н о в и в:

У листопаді 2007 р. Бондаренко Л.В. звернувся до суду із зазначеним позовом, в якому з урахуванням уточнення позовних вимог просив визнати протиправним нарахування йому пенсії за вислугу років фінансовим відділом управління СБУ у м. Києві (далі — управління СБУ) з 15 листопада 2006 р. у розмірі 1 тис. 58 грн 49 коп. з урахуванням суми додаткових видів грошового забезпечення у розмірі 1 тис. 269 грн 60 коп., визнати недійсним розмір призначеної йому управлінням СБУ пенсії за вислугу років у розмірі 1 тис. 58 грн 49 коп., зобов'язати управління ПФУ провести перерахунок пенсії за вислугу років з 15 листопада 2006 р. із суми грошового забезпечення за місяць за останньою штатною посадою перед звільненням у розмірі 3 тис. 308 грн 43 коп., враховуючи відповідні розміри окладів за посадою, військовим званням, процентну надбавку за вислугу років і суму

додаткових видів грошового забезпечення в розмірі 3 тис. 21 грн 43 коп. відповідно до ч. 3 ст. 43 Закону від 9 квітня 1992 р. № 2262-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби та деяких інших осіб» (у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин; далі — Закон № 2262-XII) забезпечити початок та подальші виплати перерахованої пенсії та виплату суми різниці між попереднім і перерахованим розміром пенсії.

Управління ПФУ позовні вимоги не визнало, просило у задоволенні позову відмовити, оскільки пенсію було нараховано згідно зі ст. 40 Закону від 20 грудня 2005 р. № 3235-IV «Про Державний бюджет України на 2006 рік» (далі — Закон № 3235-IV).

Окружний адміністративний суд м. Києва постановою від 21 квітня 2008 р. позов задовольнив частково: визнав протиправними дії управління СБУ щодо нарахування пенсії Бондаренку Л.В. відповідно до ч. 3 ст. 43 Закону № 2262-XII без урахування розміру грошового забезпечення за посадою, в тому числі отримуваної ним щомісячної надбавки (доплати), встановленої особам, які мають право на пенсію за вислугу років згідно із законодавством і залишені за їх згодою та в інтересах справи на службі. Він також зобов'язав управління ПФУ провести, починаючи з 15 листопада 2006 р., перерахунок

* Публікується повний текст судових рішень із незначними редакційними правками.

пенсії Бондаренку Л.В. відповідно до ч. 3 ст. 43 зазначеного Закону з урахуванням розміру грошового забезпечення, враховуючи оклад за посадою, в тому числі отримуваних ним щомісячних надбавок (доплат), встановлених особам, які мали право на пенсію за вислугу років згідно із законодавством і були залишені за їх згодою та в інтересах справи на службі; зобов'язав управління ПФУ виплатити Бондаренку Л.В. різницю між фактично отриманою та належною до сплати сумами пенсії за період із 15 листопада 2006 р. до дати здійснення перерахунку. У задоволенні решти позовних вимог відмовив.

Київський апеляційний адміністративний суд постановою від 17 червня 2009 р. постанову суду першої інстанції скасував у частині задоволених позовних вимог, прийнявши в цій частині нову, якою відмовив у задоволенні позову. В іншій частині постанову суду першої інстанції залишив без змін.

Вищий адміністративний суд України постановою від 14 квітня 2011 р. постанову суду апеляційної інстанції залишив без змін.

У заяві про перегляд судових рішень Верховним Судом України з підстави, передбаченої п. 1 ч. 1 ст. 237 КАС, Бондаренко Л.В. просив скасувати постанову Вищого адміністративного суду України та направити справу на новий розгляд до цього суду, пославшись на неоднакове застосування судом касаційної інстанції ч. 3 ст. 43 Закону № 2262-XII, ст. 40 та п. 30 ст. 77 Закону № 3235-IV.

Вищий адміністративний суд України, допускаючи цю справу до провадження Верховного Суду України, виходив із того, що в доданій до заяви Бондаренка Л.В. постанові цього ж суду від 10 березня 2009 р. по-іншому, ніж у справі, що розглядається, застосовано ч. 3 ст. 43 Закону № 2262-XII.

Заява про перегляд оскаржуваної постанови Вищого адміністративного суду України підлягає задоволенню з таких підстав.

У справі, що розглядається, Вищий адміністративний суд України, залишаючи без змін постанову апеляційного суду, виходив із того, що Законом № 3235-IV зупинено дію ч. 3 ст. 43 Закону № 2262-XII та встановлено порядок визначення заробітку (грошового забезпечення) для обчислення пенсій, тому управління СБУ правомірно нарахувало пенсію з урахуванням положень Закону № 3235-IV.

У судовому рішенні, на яке послався позивач як на підставу для допуску справи до провадження Верховного Суду України, зазначається,

що органом державної влади при перерахунку пенсії неправомірно застосовано ст. 40 Закону № 3235-IV та нараховано пенсію із розрахунку грошового забезпечення за останні 24 місяці служби, оскільки після прийняття Закону № 3235-IV Законом від 4 квітня 2006 р. № 3591-IV «Про внесення змін до деяких законів України з питань пенсійного забезпечення та соціального захисту військовослужбовців» (набрав чинності з 29 квітня 2006 р.; далі — Закон № 3591-IV) була викладена нова редакція ст. 43 Закону № 2262-XII, який і мав бути застосований, оскільки був прийнятий пізніше.

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у застосуванні касаційним судом одних і тих самих норм матеріального права, Верховний Суд України виходить із такого.

Відповідно до ч. 3 ст. 43 Закону № 2262-XII (у редакції від 1 січня 2005 р., яка діяла до 1 січня 2006 р.) пенсії особам офіцерського складу, прапорщикам і мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам, які мають право на пенсію за цим Законом, та членам їх сімей обчислюються з розміру грошового забезпечення за останньою штатною посадою перед звільненням, враховуючи відповідні оклади за посадою, військовим (спеціальним) званням, процентну надбавку за вислугу років, щомісячні додаткові види грошового забезпечення (надбавки, доплати, підвищення) та премії в розмірах, встановлених законодавством.

Пунктом 30 ст. 77 Закону № 3235-IV дію вказаної норми зупинено на 2006 р., а частинами 1, 2 ст. 40 цього Закону встановлено інший порядок визначення заробітку (грошового забезпечення) для обчислення пенсій військовослужбовцям.

Отже, на початку 2006 р. існувало дві законодавчі норми щодо обчислення розміру пенсій при їх призначенні колу осіб, на яких поширюється дія Закону № 2262-XII. Одна з цих норм міститься у спеціальному законі, а інша — у законі про Державний бюджет України.

Разом з тим Законом № 3591-IV внесено зміни до Закону № 2262-XII, зокрема, змінено назву цього Закону, зміст і редакцію окремих статей та доповнено його новими статтями. Так, ст. 43 викладена в іншій редакції, хоча положення ч. 3 цієї статті залишились у тому вигляді, що й на час звільнення позивача з військової служби та призначення йому пенсії.

Відповідно до ст. 1¹ Закону № 2262-XII, яка набрала чинності 29 квітня 2006 р., законодавство про пенсійне забезпечення осіб, які мають

право на пенсію за цим Законом, базується на Конституції України і складається із цього Закону, Закону від 9 липня 2003 р. № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі — Закон № 1058-IV) та інших нормативно-правових актів України, прийнятих відповідно до цих законів; при цьому зміна умов і норм пенсійного забезпечення зазначених осіб здійснюється виключно шляхом внесення змін до Закону № 2262-XII та Закону № 1058-IV.

Прикінцеві положення Закону № 3591-IV не містять застережень щодо зупинення дії ст. 1¹ та ч. 3 ст. 43 Закону № 2262-XII на 2006 р., хоча набрання чинності окремими його нормами, зокрема і ч. 12 ст. 43, законодавець відтермінував.

Таким чином, за загальним правилом дії норм права у часі у зв'язку з набранням чинності з 29 квітня 2006 р. Законом № 3591-IV, яким встановлено порядок визначення заробітку (грошового забезпечення) для обчислення пенсій військовослужбовцям та заборонено змінювати положення Закону № 2262-XII щодо умов і норм пенсійного забезпечення зазначених у

ньому осіб іншими законами, положення п. 30 ст. 77 та частин 1, 2 ст. 40 Закону № 3235-IV втрачають чинність.

Отже, висновок суду касаційної інстанції про безпідставність вимог позивача про перерахунок пенсії з урахуванням ч. 3 ст. 43 Закону № 2262-XII є наслідком порушення правил застосування норм матеріального права.

Відповідно до ч. 2 ст. 243 КАС якщо суд установить, що судові рішення у справі, що переглядається, є незаконним, він скасовує його повністю або частково і направляє справу на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Керуючись статтями 241–243 КАС, Верховний Суд України **п о с т а н о в и в:**

Заяву Бондаренка Л.В. задовольнити.

Постанову Вищого адміністративного суду України від 14 квітня 2011 р. скасувати, справу направити на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Постанова є остаточною і не може бути оскаржена, крім випадку, встановленого п. 2 ч. 1 ст. 237 КАС.

Моментом вчинення імпортової операції, зокрема моментом поставки товару за такою операцією, для застосування статей 2, 4 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» є момент фактичного перетину імпортованим товаром митного кордону України

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

16 січня 2012 р. Верховний Суд України, розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом відкритого акціонерного товариства «Авіакомпанія «Дніпроавіа» (далі — ТОВ «Авіакомпанія «Дніпроавіа») до спеціалізованої державної податкової інспекції по роботі з великими платниками податків у м. Дніпропетровську (далі — СДПІ) про визнання протиправними та скасування рішень, **в с т а н о в и в:**

У серпні 2008 р. ТОВ «Авіакомпанія «Дніпроавіа» звернулося до суду з позовом, в якому, враховуючи заяву про зміну позовних вимог від 8 серпня 2008 р., просило визнати протиправним та скасувати рішення СДПІ від 23 травня 2008 р. № 0000348821/16484 та прийняте за наслідками його адміністративного оскарження рішення від 30 липня 2007 р. № 0000348821/1/26793 про застосування штрафних (фінансових) санкцій у сумі 21 тис. 359 грн 99 коп.

Зазначені рішення прийнято відповідачем на підставі акта від 12 травня 2008 р. про ре-

зультати виїзної планової документальної перевірки позивача з питань дотримання вимог податкового, валютного законодавства в період із 1 жовтня 2006 р. по 31 грудня 2007 р., в якому вказано на порушення ТОВ «Авіакомпанія «Дніпроавіа» ст. 2 Закону від 23 вересня 1994 р. № 185/94-ВР «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» (у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин; далі — Закон № 185/94-ВР), а саме недотримання позивачем встановленого для поставки товару за імпортними операціями 90-денного строку.

Зокрема, перевіркою встановлено, що ТОВ «Авіакомпанія «Дніпроавіа» на виконання контрактів, укладених 4 березня 2006 р. з відкритим акціонерним товариством «Гідромаш» (далі — ВАТ), 10 березня 2006 р. з товариством з обмеженою відповідальністю «НТП «Техно-Пульсар» (далі — ТОВ «НТП «Техно-Пульсар») та 21 лютого 2007 р. з фірмою «Aero-Print Securities Ltd», 15, 18 грудня 2006 р. та 25 травня 2007 р. відповідно

перерахувало на адреси нерезидентів передбачені контрактами платежі у доларах США. Таким чином, останнім днем строку поставки товарів на митну територію України згідно зі ст. 2 Закону № 185/94-ВР було відповідно 15, 18 березня та 23 серпня 2007 р. Митне оформлення товарів, імпортованих позивачем за зазначеними контрактами, здійснено лише 26 березня, 10 травня та 27 вересня 2007 р., тому, на думку СДПІ, ТОВ «Авіакомпанія «Дніпроавіа» прострочило вищезазначений термін їх поставки на 10, 52 та 34 дні відповідно.

Обґрунтовуючи протиправність оскаржуваних рішень СДПІ про нарахування пені за порушення строку, передбаченого ст. 2 Закону № 185/94-ВР, ТОВ «Авіакомпанія «Дніпроавіа» послалося на те, що згідно з відміткою Дніпропетровської митниці «Під митним контролем», проставленою на рахунку ТОВ «НТП «Техно-Пульсар», імпортований позивачем за контрактом від 10 березня 2006 р. товар перетнув митний кордон України в межах строку, встановленого зазначеною нормою Закону № 185/94-ВР.

Крім того, позивач послався на те, що пеню за порушення термінів розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності нарахувано СДПІ після спливу встановленого ст. 250 ГК строку для застосування адміністративно-господарських санкцій та без урахування положень Закону від 14 травня 1992 р. № 2343-ХІІ «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (далі — Закон № 2343-ХІІ) щодо мораторію на задоволення вимог кредиторів, який було введено у зв'язку з порушенням господарським судом 3 листопада 2004 р. справи про банкрутство стосовно позивача.

Дніпропетровський окружний адміністративний суд постановою від 23 лютого 2009 р. позов задовольнив частково: визнав протиправними та скасував рішення СДПІ у частині нарахування пені в сумі 19 тис. 41 грн 99 коп. за порушення термінів розрахунків за зовнішньоекономічними контрактами від 4 березня 2006 р. з ВАТ та від 10 березня 2006 р. з ТОВ «НТП «Техно-Пульсар». У задоволенні решти позовних вимог суд відмовив.

Дніпропетровський апеляційний адміністративний суд постановою від 21 жовтня 2009 р. рішення суду першої інстанції скасував у частині задоволення позовних вимог, у задоволенні цих вимог відмовив. У решті рішення суду першої інстанції залишив без змін.

У своєму рішенні апеляційний суд вказав на правомірність стягнення з ТОВ «Авіакомпанія

«Дніпроавіа» пені за порушення встановленого Законом № 185/94-ВР строку поставки імпортованих товарів. При цьому він виходив із того, що про факт здійснення поставки за імпортомним контрактом може свідчити лише належно оформлена вантажна митна декларація, отже, датою імпорту у випадку ввезення продукції на територію України, якщо така продукція підлягає митному оформленню, слід вважати дату завершення її митного оформлення.

Апеляційний суд також послався на те, що СДПІ не наділена господарською компетенцією і безпосередньо не здійснює організаційно-господарських повноважень щодо позивача як суб'єкта господарювання, отже, не є учасником правовідносин у сфері господарювання, що є предметом регулювання ГК, а тому положення ст. 250 цього Кодексу щодо строку застосування адміністративно-господарських санкцій не поширюється на відносини між СДПІ та ТОВ «Авіакомпанія «Дніпроавіа» при нарахуванні останньому встановленої ст. 4 Закону № 185/94-ВР пені. Строк та порядок застосування податковим органом такої санкції, на думку суду апеляційної інстанції, було врегульовано Законом від 21 грудня 2000 р. № 2181-ІІІ «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» (у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин; далі — Закон № 2181-ІІІ).

Погодився апеляційний суд і з висновком суду першої інстанції про те, що оскільки порушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності вчинено ТОВ «Авіакомпанія «Дніпроавіа» після порушення провадження у справі про його банкрутство, то підстав для застосування ст. 12 Закону № 2343-ХІІ щодо заборони нарахування штрафу та пені протягом дії визначеного ст. 1 цього Закону мораторію на задоволення вимог кредиторів немає.

Вищий адміністративний суд України ухвалою від 8 вересня 2011 р. постанову апеляційного суду залишив без змін.

У заяві про перегляд судових рішень Верховним Судом України з підстави, встановленої п. 1 ч. 1 ст. 237 КАС, ТОВ «Авіакомпанія «Дніпроавіа», пославшись на неоднакове застосування касаційним судом у подібних правовідносинах статей 1, 2 Закону № 185/94-ВР та статей 238, 250 ГК, просило скасувати ухвалу Вищого адміністративного суду України від 8 вересня 2011 р., справу направити на новий касаційний розгляд.

На обґрунтування заяви позивачем додано постанову Вищого адміністративного суду

України від 31 січня 2007 р. (№ К-7348/06) та ухвали цього суду: від 31 січня 2007 р., від 13 березня 2007 р. (№ К-20980/06), від 13 березня 2008 р. (№ К-17021/06), від 7 травня 2008 р. (№ К-10951/06), від 10 вересня 2009 р. та від 10 лютого 2011 р. (№ К-10970/08-С), в яких зазначені норми права, на думку ТОВ «Авіакомпанія «Дніпроавіа», застосовано касаційним судом поіншому та правильно.

Так, у справі, що переглядається, касаційний суд, залишаючи без змін постанову апеляційного суду про відмову в задоволенні позову, погодився з висновком останнього про те, що датою імпорту товару є дата завершення його митного оформлення, а тому, оскільки митне оформлення імпортованої ТОВ «Авіакомпанія «Дніпроавіа» продукції здійснене після закінчення встановленого ст. 2 Закону № 185/94-ВР строку для її поставки, то рішення СДПІ про нарахування позивачу передбаченої ст. 4 цього Закону пені є правомірним.

Водночас у судових рішеннях, на які послався заявник, Вищий адміністративний суд України дійшов висновку, що датою імпорту товару є дата перетину таким товаром митного кордону України та прийняття його під митний контроль, а не дата оформлення вантажної митної декларації на нього. Судом також зазначено те, що пеня за порушення встановлених статтями 1, 2 Закону № 185/94-ВР строків є адміністративно-господарською санкцією, застосування якої має відбуватися із дотриманням строків, встановлених ст. 250 ГК.

Перевіривши наведені в заяві доводи, Верховний Суд України дійшов висновку, що заява підлягає задоволенню з таких підстав.

Позивач відповідно до Закону від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ «Про зовнішньоекономічну діяльність» (далі — Закон № 959-ХІІ) є суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності, одним з видів якої згідно зі ст. 4 цього Закону є імпорт.

Відповідно до абз. 14 ст. 1 Закону № 959-ХІІ та абз. 2 підпункту 1.1 Інструкції про порядок здійснення контролю за експортними, імпортними операціями, затвердженої постановою Національного банку України від 24 березня 1999 р. № 136, імпорт — це купівля українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами.

Імпортна операція у розумінні ст. 2 Закону № 185/94-ВР передбачає здійснення суб'єктом господарювання імпорту.

При цьому моментом здійснення імпорту відповідно до абз. 38 ст. 1 Закону № 959-ХІІ є момент перетину товаром митного кордону України або переходу права власності на зазначений товар, що експортується чи імпортується, від продавця до покупця.

Таким чином, моментом вчинення імпоротної операції, зокрема моментом поставки товару за такою операцією, для застосування статей 2, 4 Закону № 185/94-ВР є момент фактичного перетину імпортованим товаром митного кордону України.

З огляду на викладене висновок суду касаційної інстанції у справі, що переглядається, про правомірність застосування до позивача санкцій у зв'язку з порушенням строків розрахунків у іноземній валюті є помилковим та не відповідає правовій позиції, висловленій Верховним Судом України, зокрема у постанові від 4 липня 2011 р. № 21-136а11.

Правова позиція щодо застосування до спірних відносин ст. 250 ГК висловлена у постанові Верховного Суду України від 25 березня 2008 р. № 21-2343во07.

Питання щодо правильності застосування у справі, що переглядається, положень зазначеної статті ГК стосовно строків накладення адміністративно-господарських санкцій за правопорушення у сфері господарювання може бути вирішене за умови, коли суди, правильно застосувавши норми матеріального права, встановлять факт вчинення такого правопорушення.

У зв'язку з наведеним та відповідно до ч. 2 ст. 243 КАС ухвала Вищого адміністративного суду України від 8 вересня 2011 р. підлягає скасуванню, а справа — направленню на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Керуючись статтями 242, 243 КАС, Верховний Суд України **п о с т а н о в и в:**

Заяву ТОВ «Авіакомпанія «Дніпро» задовольнити.

Ухвалу Вищого адміністративного суду України від 8 вересня 2011 р. скасувати, справу направити на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого п. 2 ч. 1 ст. 237 КАС.